

Nr 217.

Av herr **Andersson** i Björkäng, om införande av statligt fraktbidrag till mjölkproducenter.

En av de allvarligaste företeelserna inom det svenska jordbruket är övergången till kreaturslösa jordbruk. En mängd besättningar har antingen slaktats ned eller sålts och denna tendens har under de allra senaste åren endast tillväxt i styrka. Kommer denna utveckling att fortsätta — och det får man räkna med om inga motåtgärder vidtagas — kommer mjölkproduktionen att gå tillbaka. Redan nu visar antalet mjölkleverantörer en rätt betydande nedgång och under 1948 sjönk den producerade mjölmängden i jämförelse med 1947. Om mjölkproduktionen fortsätter att minska, blir följden att matfettsransoneringen får behållas längre än annars vore nödvändigt.

Övergången till kreaturslösa jordbruk medför även andra allvarliga verkningar. Det synes föreligga risk för utarmning av jorden, när denna inte längre tillföres naturlig gödsel i samma utsträckning som tidigare. Det kan tänkas att detta på längre sikt leder till en jordförstörelse liknande den som förekommit i andra länder. Det växelbruk och den allsidiga produktion som hittills präglat svenskt jordbruk har varit till stor fördel för att bevara jordens växtkraft.

Anledningen till att många jordbrukare upphört att producera mjölk är dels bristande lönsamhet och dels brist på ladugårdsarbetare. En förbättring av mjölkproduktionens lönsamhet skulle leda till en välbehövlig ökning av tillgången på mjölk. En höjning av mjölkpriset skulle möjliggöra högre löner åt ladugårdsskötarna och därmed förbättra tillgången på arbetskraft. Det torde icke kunna bestridas att mjölken i jämförelse med andra grödor är underbetald. Man kan därför icke förtänka att de jordbrukare, som ha möjlighet därtill, inrikta driften på de bäst lönande odlingarna.

Det synes vara ofrånkomligt att inkomstläget för mjölkproduktionen med det snaraste förbättras. En höjning av mjölkpriset kan icke undvikas utan blir förr eller senare nödvändig, om mjölkproduktionen skall kunna upprätthållas i tillräcklig omfattning. För tillfället är det av vikt att inrikta åtgärderna på att förhindra fortsatt minskning av antalet mjölkproducenter i områden som äro mest lämpade för mjölkproduktion. Det gäller särskilt skogsbygderna, där mjölkproduktionen av gammalt varit den förnämsta inkomstkällan för jordbruket.

I dessa områden äro jordbrukens åkerareal mestadels ganska liten och följaktligen mjölkleveranserna för varje producent rätt små. Därtill kommer att gårdarna ligga glest och spridda över ett som regel stort område. Detta medför dels att frakten av mjölken till mejeri blir förhållandevis hög och dels att många producenter själva måste forsla sin mjölk ned till mjölkbillinjen. Den avsides boende leverantören får här utföra ett många gånger tidskrävande arbete beroende på avståndet från gården till körlinjen utan ersättning. Särskilt under den bråda tiden innebär detta arbete ett kännbart avbräck. Det framstår därför som angeläget att på något sätt kompensera mjölkproducenter, som bo på längre avstånd från körlinjerna, om man vill att dessa skola fortsätta producera mjölk. Det är ett faktum att redan nu många upphört med mjölkproduktionen, därför att de tröttnat på att morgon och kväll köra kanske både två och tre km till mjölkbryggan. Och den utvecklingen kommer att fortsätta om ingenting göres för att åstadkomma en förbättring.

En utväg, som säkerligen skulle få goda verkningar, vore att införa fraktbidrag till här nämnda mjölkproducenter. Man skulle kunna tänka sig att av statsmedel utginge fraktbidrag så snart avståndet överstiger 500 meter från gården till körlinjen med förslagsvis 0,5 öre per kg. levererad mjölk och att bidraget vid större avstånd steg med 0,1 öre för varje ytterligare 100 meter. Vid ett avstånd av 600 meter skulle fraktbidraget bli 0,6 öre, vid 700 meter 0,7 öre o. s. v. Det är givetvis inte möjligt att på detta stadium närmare angiva hur denna verksamhet bör organiseras men det torde vara lämpligt att Mejeriernas riksförening och de olika mejerierna finge sköta utbetalningen av de statliga fraktbidragen. Någon ny organisation bör således inte byggas upp för ändamålet.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t begära utredning om införande av statligt fraktbidrag till mjölkproducenter i enlighet med vad i motionen föreslagits samt att begärda utredning måtte företagas av den nyligen tillsatta småbruksutredningen.

Stockholm den 22 januari 1949.

Karl Andersson
i Björkäng.
